

STAN SANITARNY MIASTA CZĘSTOCHOWY W 2024 ROKU

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W CZĘSTOCHOWIE**

SPIS TREŚCI

WSTĘP

Rozdział 1

Ocena stanu epidemiologicznego w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi 5

Rozdział 2

Ocena stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnościowych..... 11

Rozdział 3

Ocena stanu sanitarnego obiektów użytku publicznego..... 15

Rozdział 4

Ocena stanu sanitarnego obiektów nauczania i wychowania 18

Rozdział 5

Ocena stanu sanitarnego zakładów pracy 20

Rozdział 6

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny 23

Rozdział 7

Działalność oświatowo-zdrowotna..... 25

STAN SANITARNY MIASTA CZĘSTOCHOWY W 2024 ROKU

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie

Zgodnie z kompetencjami i zadaniami określonymi w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a także w innych aktach prawnych, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej kontynuowały działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny radiacyjnej, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i materiałów, wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Zgodnie z art. 12 a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 416), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Częstochowie przedstawia ocenę stanu sanitarnego miasta Częstochowy za rok 2024, sporządzoną na podstawie wyników kontroli w ramach sprawowanego bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego oraz działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i zawodowych, a także prowadzonej działalności oświatowo-zdrowotnej.

Liczba mieszkańców na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie w 2024 roku wynosiła ogółem 336 063, z czego 204 730 to mieszkańcy miasta Częstochowy (wg danych z GUS na dzień 30 czerwca 2024 roku).

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie funkcjonują dwa Oddziały merytoryczne: Oddział Nadzoru Sanitarnego i Oddział Laboratoryjny.

Oddział Nadzoru Sanitarnego sprawuje nadzór nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy, nadzoru nad chemikaliami w zakładach pracy oraz produktami kosmetycznymi,
- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i materiałów, wyrobów do kontaktu z żywnością,
- warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Oddział Laboratoryjny wspomaga działalność kontrolną Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie, poprzez badania próbek:

- żywności,
- materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- sanitarnych z obszaru produkcji żywności,
- produktów kosmetycznych,
- wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- wody ciepłej użytkowej,
- wody na pływalniach,
- wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli,
- materiału biologicznego między innymi w kierunku obecności pałeczek z rodzaju *Salmonella* i *Shigella*,
- biologicznych wskaźników kontroli procesu sterylizacji.

Badania wykonywane są przez doświadczony i kompetentny personel, w oparciu o aktualne wydania polskich i międzynarodowych norm oraz własne procedury badawcze zgodnie z wdrożonym Systemem Zarządzania Jakością opisanym w normie PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 "Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących" oraz dobrą praktyką laboratoryjną.

Potwierdzeniem kompetencji oraz spełnienia wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025 jest uzyskany w 2004 roku Certyfikat Polskiego Centrum Akredytacji nr AB 521.

Państwowy Powiatowy

Inspektor Sanitarny w Częstochowie

Dariusz Nowicki

Dariusz Nowicki

Rozdział 1

Ocena stanu epidemiologicznego w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

Ocenę sytuacji epidemiologicznej miasta Częstochowy w zakresie występowania chorób zakaźnych sporządzono na podstawie formularzy zgłoszeń zachorowań na poszczególne jednostki chorobowe przekazanych przez lekarzy z podmiotów leczniczych, danych zawartych w przeprowadzonych wywiadach epidemiologicznych oraz dochodzeń epidemiologicznych i sprawozdań sporządzanych w zakresie statystyki publicznej. Rejestracja zgłoszonych zachorowań odbywała się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Polski Zakład Higieny na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Przedstawione poniżej dane epidemiologiczne dotyczą występowania wybranych jednostek chorobowych na terenie miasta Częstochowy w 2023 i 2024 roku.

Tabela 1.1. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w latach 2023-2024.

L.p.	Jednostka chorobowa	2023		2024		Trend
		liczba	hospitalizacja	liczba	hospitalizacja	
1.	Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	41	34	72	19	↑
2.	Salmonellozy – zakażenia pozajelitowe	1	1	0	0	↓
3.	Czerwonka bakteryjna	0	0	0	0	-
4.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem), w tym dzieci do lat 2	69	65	47	46	↓
		1	1	0	0	
5.	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem), w tym dzieci do lat 2	124	107	68	64	↓
		48	42	30	27	
6.	Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (ogółem), w tym dzieci do lat 2	67	12	93	0	↑
		23	7	17	0	
7.	Krztusiec	4	0	234	25	↑
8.	Szkarlatyna	151	0	299	6	↑
9.	Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (ogółem), w tym wywołane przez:	3	3	6	6	↑
	- Haemophilus influenzae	0	0	1	1	
	- inne bakteryjne	0	0	1	1	
	- wirusowe	0	0	3	3	
	- inne i nieokreślone	3	3	1	1	

Stan sanitarny miasta Częstochowy w 2024 roku

10.	Inwazyjna choroba meningokokowa (ogółem), w tym: - zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu - posocznica - inna określona i nie określona	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	-
11.	Borelioza (choroba z Lyme)	123	8	119	3	↓
12.	Pokąsanie przez zwierzęta, w tym ilość osób zaszczepionych p/wściekliznie	69 46	0 0	60 41	0 0	↓
13.	Ospa wietrzna	814	1	995	0	↑
14.	Różyczka	0	0	0	0	-
15.	Odra	1	0	2	2	↑
16.	WZW (ogółem), w tym: WZW typu A WZW typu B WZW typu C	51 0 26 25	14 0 2 12	38 1 21 16	7 0 0 7	↓
17.	Świnka	3	0	0	0	↓
18.	Tęžec	0	0	0	0	-
19.	Gruźlica	29	29	45	43	↑
20.	Grypa A/H1N1 (ogółem), w tym dzieci 0-14 lat	0 0	0 0	0 0	0 0	-
21.	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)	1 608	189	1862	122	↑

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że w 2024 roku zaobserwowano wzrost zachorowań na krztusiec, szkarlatynę oraz gruźlicę.

W roku sprawozdawczym odnotowano 16 zgonów na choroby zakaźne. Największy udział w ogólnej liczbie miały zgony, których przyczyną była gruźlica płuc.

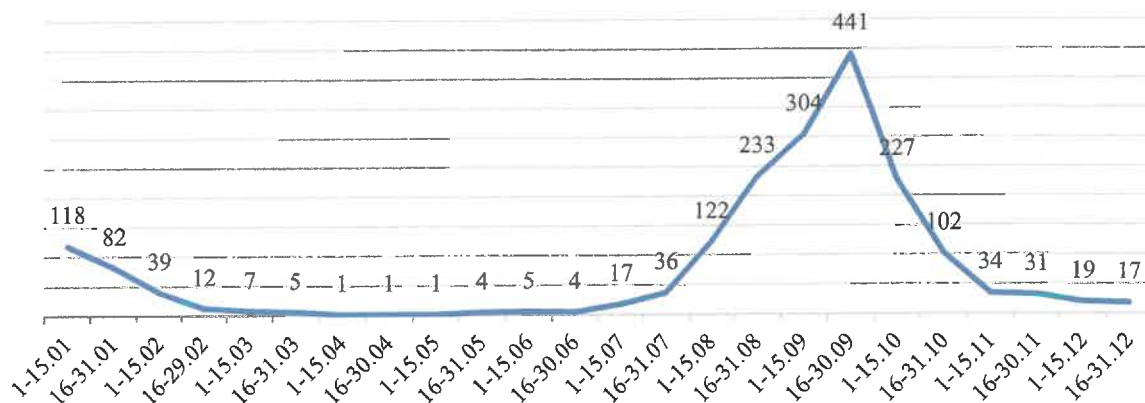
W ramach nadzoru sanitarnego przeprowadzano wywiady epidemiologiczne z osobami chorymi na choroby zakaźne, które zostały zgłoszone do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie. W 2024 roku przeprowadzono 2 699 wywiadów epidemiologicznych, natomiast w 2023 roku było to 1 971 wywiadów.

1.1. Szczegółowa sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych i zakażeń

Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)

W roku 2024 odnotowano 1 862 zachorowania na COVID-19, w tym 122 przypadki hospitalizacji oraz 4 zgony. W związku ze zgłoszeniami przeprowadzono 1 795 wywiadów epidemiologicznych. Na poniższym wykresie (Wykres 1.1.) przedstawiono liczbę zachorowań na COVID-19 w 2024 roku w rozbiciu na poszczególne okresy dwutygodniowe.

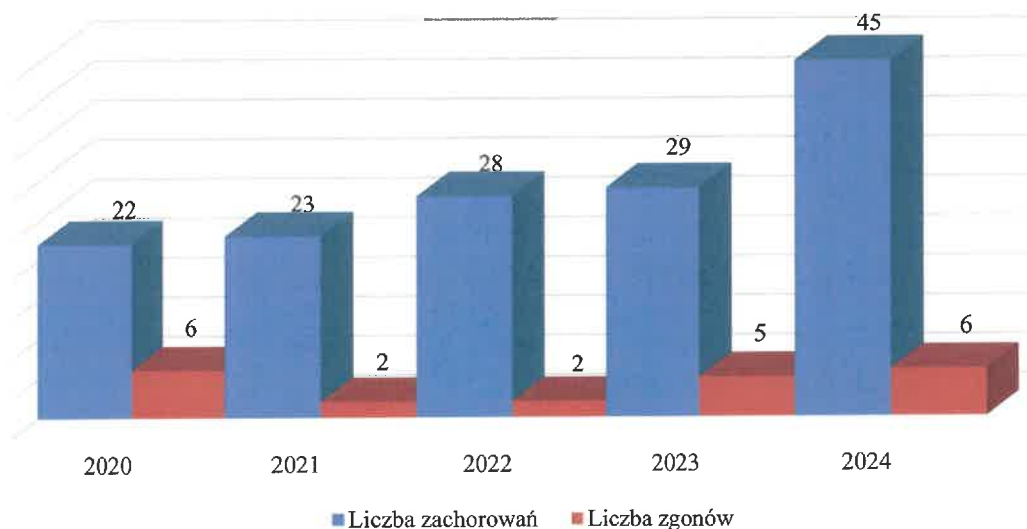
Stan sanitarny miasta Częstochowy w 2024 roku

Wykres 1.1. Liczba przypadków COVID-19 w 2024 roku w rozbiciu na poszczególne okresy dwutygodniowe

Gruźlica

W 2024 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie odnotowała 45 zachorowań na gruźlicę (Wykres 1.2.), z czego najczęściej występującą postacią kliniczną była gruźlica płuc i dotyczyła głównie mężczyzn. Odnotowano 6 zgonów.

Wykres 1.2. Liczba zachorowań i liczba zgonów na gruźlicę w latach 2020-2024

Choroby układu pokarmowego

W 2024 roku do chorób przenoszonych drogą pokarmową należały między innymi: salmonellozy, *Clostridioides difficile*, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, adenowirusy i norowirusy.

Wśród przyczyn bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych najczęściej występowały zakażenia odzwierzęcymi pałeczkami jelitowymi *Salmonella*. Odnotowano wzrost liczby zachorowań na salmonellozy, dominującym serotypem była *Salmonella Enteritidis*, stanowiąca 96 % wszystkich zachorowań.

W 2024 roku odnotowano jedno ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego wywołane pałeczkami *Salmonella Enteritidis*. Zatrucie dotyczyło 87 osób, w tym 85 dzieci.

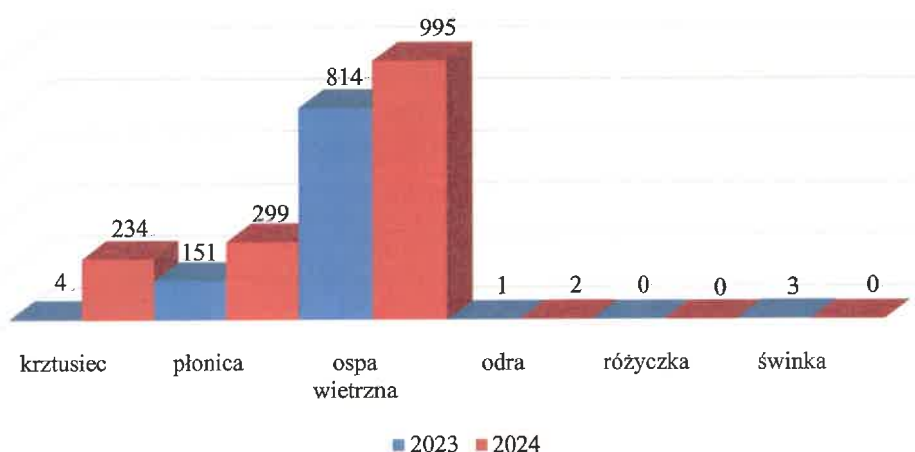
Drugim najczęściej występującym zakażeniem pokarmowym było bakteryjne zakażenie jelitowe wywołane przez *Clostridioides difficile*.

Ponadto zarejestrowano jeden przypadek wirusowego zapalenia wątroby typu A. Nie odnotowano zachorowań na dur brzuszny.

W roku sprawozdawczym zaobserwowano spadek liczby zakażeń jelitowych wywołanych przez wirusy u dorosłych oraz wśród dzieci do drugiego roku życia. Zdecydowana większość zakażonych dzieci była hospitalizowana (90 %).

Choroby zakaźne wieku dziecięcego

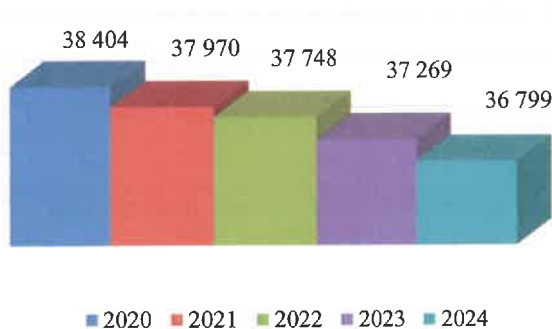
Do chorób zakaźnych wieku dziecięcego zalicza się m. in. zapalenie przyusznic (świnkę), ospę wietrzną, krztusiec, odrę, różyczkę i płonicę. Na poniższym wykresie (Wykres 1.3.) przedstawiono liczbę zachorowań w latach 2023-2024.

Wykres 1.3. Liczba zachorowań na krztusiec, płonicę, ospę wietrzną, odrę, różyczkę, świnkę w latach 2023-2024

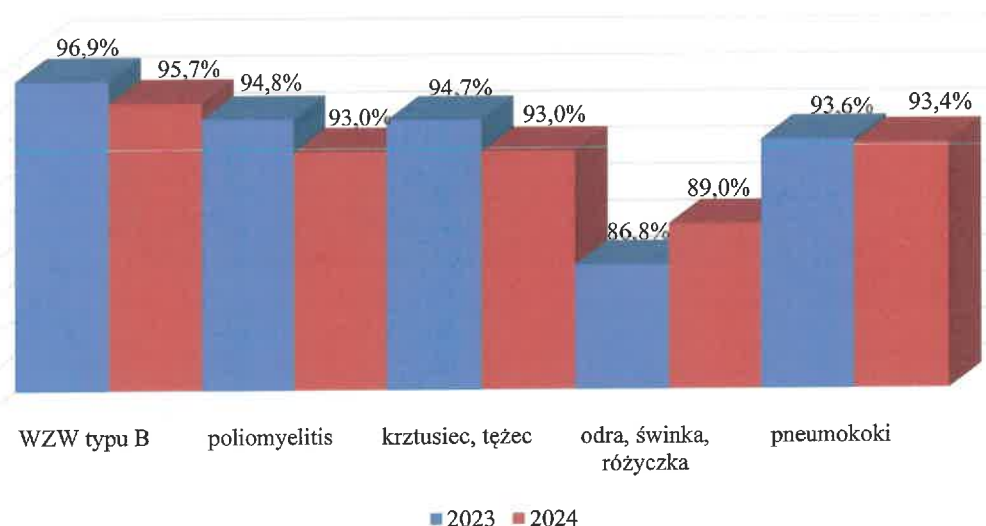
1.2. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi

W 2024 roku obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi objęto 36 799 osób w wieku od 0 do 19 roku życia (Wykres 1.4.).

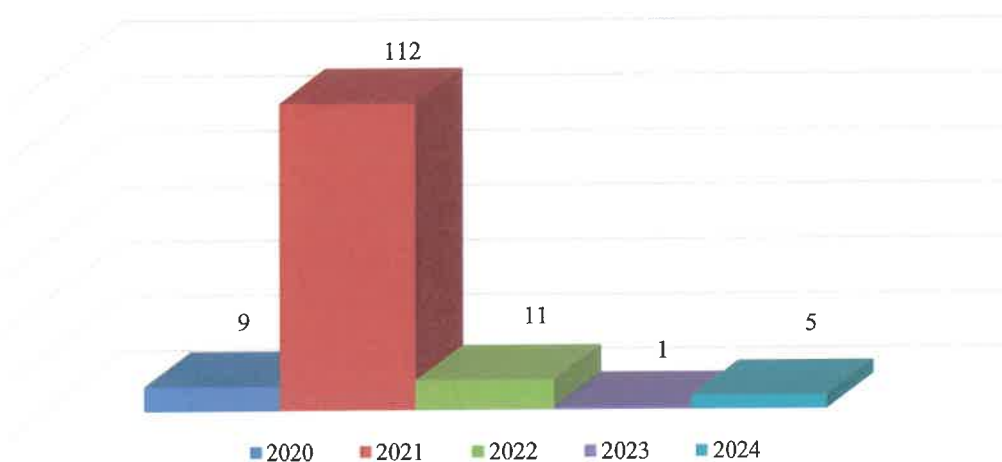
Wykres 1.4. Populacja w wieku od 0 do 19 roku życia objęta Programem Szczepień Ochronnych (PSO) w latach 2020-2024

W analizowanym okresie zaobserwowano spadek liczby szczepień na choroby zakaźne. Największy odsetek zaszczepionych dzieci (95,7 %) odnotowano przeciwko WZW typu B. Tendencję wzrostową zaobserwowano w przypadku szczepień przeciwko odrze, śwince, różyczce, co przedstawiono na Wykresie 1.5.

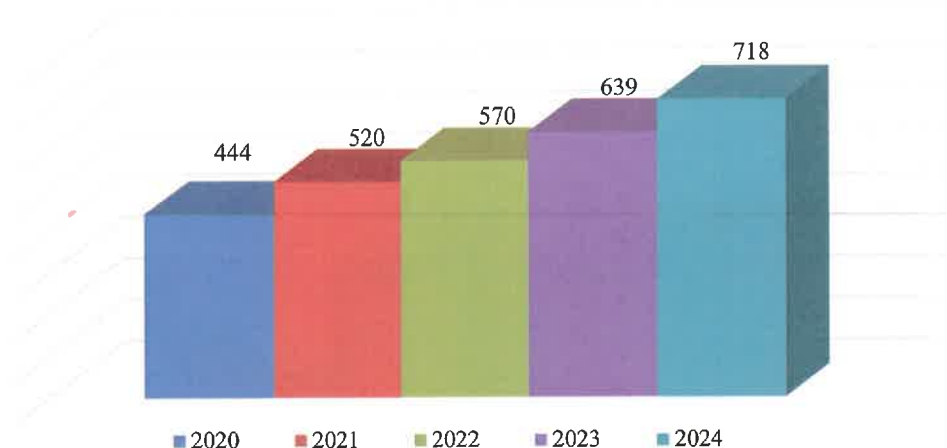
Wykres 1.5. Stan zaszczepienia dzieci w 3 roku życia na wybrane choroby zakaźne w latach 2023-2024

Placówki wykonujące szczepienia ochronne zgłosiły 5 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych (Wykres 1.6.).

Wykres 1.6. Liczba przypadków zgłoszonych podejrzeń niepożądanych odczynów poszczepiennych w latach 2020-2024

W 2024 roku liczba dzieci, których rodzice uchylali się od obowiązku szczepień ochronnych wyniosła 718 i zwiększyła się o 12 % w stosunku do 2023 roku (639 osób), co przedstawiono na Wykresie 1.7.

Wykres 1.7. Liczba osób uchylających się od szczepień w latach 2020-2024

W celu egzekwowania wykonania szczepień przez osoby nieszczepione podejmowano następujące działania:

- prowadzono rozmowy z osobami nierealizującymi obowiązku w zakresie szczepień na temat korzyści wynikających ze szczepień ochronnych,
- wysyłano pisma informacyjne o potrzebie, skuteczności, bezpieczeństwie i obowiązku szczepień ochronnych,
- wysyłano upomnienia zawierające wezwania do wykonywania obowiązku szczepień,
- przekazywano wnioski do Wojewody Śląskiego o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień,
- wystawiano tytuły wykonawcze.

Ponadto w roku sprawozdawczym przeprowadzono 88 kontroli punktów szczepień. W trakcie kontroli jednego punktu szczepień nałożono mandat karny na kwotę 150 złotych. Wszystkie obiekty spełniały wymagania gabinetów o charakterze zabiegowym, warunki zachowania zasad łańcucha chłodniczego podczas transportowania i przechowywania preparatów szczepionkowych.

Ponadto w ramach powszechnego programu szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV), przeprowadzono szczepienia dzieci w wieku 9-14 roku życia. Szczepienia organizowane były przez placówki szkolne. Chęć udziału w programie zadeklarowało 755 osób, z czego 614 zostało zaszczepionych.

1.3. Nadzór nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą w zakresie wystąpienia ognisk zakażeń szpitalnych

W 2024 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie zostało zgłoszone jedno ognisko zakażenia szpitalnego wywołane przez *Clostridioides difficile*, w którym odnotowano 4 zachorowania.

Ponadto w zakresie systemu kontroli zakażeń szpitalnych nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą przeprowadzono 4 kontrole sanitarne w szpitalach, które nie wykazały nieprawidłowości.

Rozdział 2

Ocena stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnościowych

W 2024 roku w ewidencji znajdowało się 1 921 obiektów żywności, żywienia i materiałów, wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Nadzorem sanitarnym objęto również część żywieniową w placówkach szkolno-przedszkolnych, medycznych, opiekuńczych, publicznych, zakładach pracy i na stacjach paliw oraz część żywnościową w zakresie sprzedaży suplementów diety w aptekach.

Tabela 2.1. Rodzaj i liczba nadzorowanych obiektów żywnościowo-żywnościowych w latach 2023-2024.

L.p.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów	
		2023	2024
1.	Zakłady produkcji żywności	94	89
2.	Zakłady obrotu żywnością	1 266	1 234
3.	Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	517	489
4.	Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	38	41
5.	Obiekty produkcji/obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	64	68
6.	Obiekty żywnościowo-żywnościowe ogółem	1 979	1 921

Na podstawie analizy danych zawartych w tabeli 2.1. zaobserwowano spadek ogólnej liczby nadzorowanych obiektów, tj. o 58 w porównaniu do roku ubiegłego.

W 2024 roku skontrolowano 63 % obiektów, przeprowadzając 1 914 kontroli sanitarnych, wydano 125 decyzji administracyjnych oraz nałożono 185 mandatów karnych na kwotę 41 250 złotych (w 2023 roku nałożono 154 mandaty na kwotę 30 900 złotych).

Najczęściej stwierdzane uchybienia to:

- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny i higieniczny pomieszczeń oraz wyposażenia,
- brak aktualnego sprawozdania z badania wody,
- brak opracowanego harmonogramu badań właścicielskich oraz brak badania wyrobu gotowego,
- wprowadzanie do obrotu artykułów niewłaściwej jakości, w tym przeterminowanych,
- brak segregacji asortymentowej przechowywanych środków spożywczych,
- obecność szkodników w zakładach produkcyjnych,
- brak aktualnej dokumentacji zdrowotnej personelu do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak realizacji procedur i instrukcji z zakresu GHP/GMP oraz systemu HACCP.

W roku sprawozdawczym prowadzono postępowanie, w wyniku którego skierowano wnioski do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożenie kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu lodów bez właściwego oznakowania.

Do badań laboratoryjnych pobrano 639 próbek, z czego 599 żywności, 11 materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 29 wymazów sanitarnych. Zakwestionowaniu uległy 34 próbki, z powodu:

- zanieczyszczeń mikrobiologicznych - 30 próbek,
- zanieczyszczeń chemicznych - 3 próbki,
- zanieczyszczeń biologicznych - 1 próbka.

Tabela 2.2. Działania kontrolne i represyjne w obiektach żywnościowo-żywnościowych w latach 2023-2024.

Rok	Liczba kontroli i rekontroli	Liczba obiektów ocenionych na podstawie arkusza	Działalność represyjna					Próby	
			Wydano decyzji administracyjnych represyjnych	Zakazu wprowadzania do obrotu	Unieruchomienia	Mandaty	Kwota [złotych]	Pobrane	Zdyskwalifikowane
2023 Ogółem	1 989	955	314	6	0	154	30 900	534	44
2024 Ogółem	1 914	775	125	13	3	185	41 250	639	34
Zakłady produkcji żywności	122	46	14	1	3	16	3 900	114	18
Zakłady obrotu żywnością	1 092	426	74	10	0	95	19 400	395	6
Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	489	202	31	2	0	64	15 650	76	10
Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	177	87	6	0	0	10	2 300	43	0
Obiekty produkcji/obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	34	14	0	0	0	0	0	11	0

W 2024 roku odnotowano jedno zbiorowe zatrucie pokarmowe w placówce przedszkolnej, w której posiłki dostarczane były przez firmę cateringową. W wyniku przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego, kontroli sanitarnych, poboru próbek oraz uzyskanych wyników badań sekwencjonowania szczepów *Salmonella Enteritidis* skierowano do prokuratury zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W związku ze złożonymi interwencjami przeprowadzono 186 kontroli sanitarnych, z czego w 42 przypadkach potwierdzono ich zasadność. Zgłoszenia dotyczyły między innymi: niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego obiektów żywnościowo-żywnościowych, wprowadzania do obrotu handlowego środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, niewłaściwej jakości środków spożywczych, braku zachowania higieny produkcji, zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych w środkach spożywczych, a także obecności szkodników w zakładach.

Ponadto przeprowadzono 35 kontroli granicznych w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

2.1. Sezon turystyczno-pielgrzymkowy

W roku sprawozdawczym kontrole akcyjne stanowiły stały element planu pracy. W sezonie turystyczno-pielgrzymkowym dokonano oceny bezpieczeństwa żywienia w zakładach małej gastronomii oraz żywienia zbiorowego typu zamkniętego. Przeprowadzono 106 kontroli, podczas których stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-higieniczne, w związku z czym nałożono 9 mandatów karnych na kwotę 3 300 złotych, wydano zalecenia pokontrolne oraz 2 decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu technicznego. W ramach akcji pobrano do badań laboratoryjnych 40 próbek żywności, z których 10 (lody z automatu) zakwestionowano z uwagi na obecność bakterii Enterobacteriaceae, co skutkowało wydaniem 2 decyzji zakazu wprowadzania do obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości. Kontrole sprawdzające oraz powtórne badania wykazały poprawę stanu sanitarno-higienicznego.

2.2. System RASFF

W ramach funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach - RASFF, podejmowano działania w wyniku otrzymywanych powiadomień alarmowych lub informacyjnych. Przeprowadzono 215 kontroli sanitarnych. Postępowania w tych przypadkach prowadzone były zgodnie z obowiązującą procedurą RASFF, mającą na celu sprawdzenie występowania w obrocie kwestionowanego produktu. W przypadku stwierdzenia takiego produktu następuje jego wycofanie z obrotu, a pozostałe zakwestionowane produkty są zwracane do dostawcy lub poddawane utylizacji. Kontrole wykazały, że w każdym przypadku procedura związana z wycofaniem produktów objętych powiadomieniem została rozpoczęta i przeprowadzona przez odpowiednich przedsiębiorców we własnym zakresie. Na podstawie otrzymanych kwestionowanych wyników badań wystosowano 4 powiadomienia informacyjne w systemie RASFF dotyczące środków spożywczych o niewłaściwej jakości zdrowotnej.

2.3. Ocena sposobu żywienia w placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego

W ramach nadzoru przeprowadzono oceny teoretyczne jadłospisów dekadowych w 11 placówkach żywienia obejmujących 5 szpitali, 3 żłobki, 2 przedszkola oraz szkołę podstawową.

We wszystkich placówkach oświatowych wartość energetyczna i procentowy rozdział energii pochodzącej z makroskładników mieściły się w zalecanej normie, natomiast stwierdzono niewielkie odchylenia zawartości witaminy C i wapnia. W związku z powyższym, dyrekcja placówek została pisemnie poinformowana o konieczności wprowadzenia stosownych zmian. W 5 blokach żywieniowych szpitali, jadłospisy zostały ocenione jako poprawne. Wartość energetyczna i procentowy rozdział energii pochodzącej z makroskładników mieściły się w zalecanej normie. Żywienie pacjentów w szpitalach w roku 2024 uległo poprawie w stosunku do lat ubiegłych, na co miał wpływ program „dobry posiłek”. W ramach programu pacjenci otrzymywali dodatkowo do posiłków głównych jogurty, musy, serki oraz owoce.

W szpitalu oraz dwóch żłobkach pobrano próbki posiłków obiadowych do badań laboratoryjnych w zakresie oceny wartości energetycznej, zawartości białka, tłuszczu, węglowodanów oraz zawartości soli. Badania nie wykazały nieprawidłowości.

W czasie czynności kontrolnych w 61 blokach żywieniowych w placówkach oświaty dokonano oceny zestawień posiłków wchodzących w skład jadłospisu dekadowego pod kątem przestrzegania przepisów prawa żywnościowego. Analiza zestawień posiłków potwierdziła uwzględnienia zapisów rozporządzenia w zakresie sposobu żywienia dzieci i młodzieży.

Rozdział 3

Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej

W 2024 roku w ewidencji znajdowało się 1 587 obiektów: użyteczności publicznej, podmiotów leczniczych, urzędów infrastruktury wodociągowej. Skontrolowano 70 % obiektów, przeprowadzając 1 289 kontroli sanitarnych.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 107 decyzji administracyjnych, nałożono 9 mandatów karnych na kwotę 2 100 złotych (w 2023 roku - 79 decyzji, 2 mandaty na kwotę 600 złotych). Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należały:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń,
- brak bieżącej czystości i porządku.

W roku sprawozdawczym wpłynęło 46 interwencji, z których rozpatrzono 20. Pozostałe interwencje z uwagi, iż dotyczyły spraw pozostających poza kompetencjami organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w całości lub w części zostały przekazane do rozpatrzenia innym organom lub urzędowi właściwym rzeczowo i terenowo. W wyniku przeprowadzonych kontroli 6 interwencji uznano za zasadne. Zgłoszenia dotyczyły m. in. nieprawidłowego stanu sanitarnego w gabinetach kosmetycznych oraz placówce podmiotu leczniczego, obecności insektów w obiekcie noclegowym.

3.1. Urządzenia do zaopatrywania w wodę i ocena jakości wody do spożycia przez ludzi

Mieszkańcy Częstochowy byli zaopatrywani w wodę do spożycia wyłącznie z ujęć podziemnych, między innymi Mirów, Wierzchowisko i Olsztyn.

W obiektach, w których znajdowały się urządzenia wodociągowe przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych oraz 50 kontroli związanych z poborem próbek wody z sieci. Do badań laboratoryjnych pobrano 134 próbki wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, które zbadano pod względem parametrów fizykochemicznych i 120 próbek przebadanych pod względem parametrów mikrobiologicznych. W 2 próbkach stwierdzono nieprawidłową mętność wody, która mogła być spowodowana jej przestojem w wewnętrznej instalacji wodociągowej. Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany był również poprzez weryfikację wewnętrznych kontroli jakości wody realizowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe. Badania wykonywane były zgodnie z zatwierdzonymi harmonogramami. Z uzyskanych wyników sprawozdań wydano okresowe oceny przydatności wody do spożycia dla wszystkich nadzorowanych wodociągów.

3.2. Nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w latach ubiegłych, prowadzono nadzór nad jakością wody ciepłej użytkowej pod kątem obecności bakterii z grupy *Legionella* sp. w wewnętrznej instalacji wodociągowej. Kontrole wraz z poborem próbek wody przeprowadzono w obiektach podmiotów lecznictwa zamkniętego oraz w budynkach zamieszkania zbiorowego. Pod tym względem skontrolowano 14 obiektów, pobierając do badań laboratoryjnych 71 próbek wody. Kontrole dotyczyły 7 obiektów lecznictwa zamkniętego, 2 hoteli, jednego obiektu noclegowego oraz 4 obiektów zamieszkania zbiorowego. Ponadnormatywną wartość pałeczki *Legionella* sp. stwierdzono ogółem w jednej badanej próbce wody w obiekcie zamieszkania zbiorowego. Przekroczenie to wskazywało niewielkie odchylenia od normatywu. Zarządca obiektu podjął niezwłocznie stosowne

działania (kilkukrotne przegrzewania i płukania wewnętrznej sieci), co w rezultacie doprowadziło do likwidacji zagrożenia. Potwierdzeniem było uzyskanie pozytywnych wyników z przeprowadzonych badań wody.

3.3. Ocena jakości wody na pływalni

Pod nadzorem sanitarnym było 9 pływalni, wszystkie zostały skontrolowane pod względem ich stanu sanitarno-technicznego oraz jakości wody w nieckach i natryskach. W jednym obiekcie w trakcie kontroli sanitarnej stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia pływalni.

W zakresie nadzoru nad jakością wody do badań laboratoryjnych pobrano 112 próbek wody (w tym 95 z niecek oraz 17 z natrysków). W części badanych próbek z niecek stwierdzono niewielkie odchylenia od normatywów wartości parametrów fizyko-chemicznych. Przekroczenia te nie miały bezpośredniego wpływu na zdrowie osób korzystających z pływalni. W 2 próbkach z natrysków stwierdzono przekroczenia bakterii *Legionella* sp., co skutkowało wydaniem 2 decyzji administracyjnych. Zarządcy niezwłocznie wdrożyli stosowne działania, które skutecznie wpłynęły na zapewnienie bezpiecznej wody.

Właściciele i zarządcy pływalni wykonywali również badania wody w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z wcześniej zatwierdzonymi harmonogramami poboru próbek do badań laboratoryjnych. Na podstawie otrzymanych sprawozdań z badań, dla wszystkich obiektów zostały wydane roczne oceny jakości wody przeznaczonej do kąpieli.

3.4. Ocena jakości wody w kąpielisku

W sezonie letnim 2024 w Parku Lisiniec funkcjonowało kąpielisko „Bałtyk-Adriatyk”, na terenie którego przeprowadzono 3 kontrole w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego oraz pobrano próbkę wody do badań laboratoryjnych. Uzyskany wynik był zgodny z normatywem, co dało podstawę do uruchomienia kąpieliska w wyznaczonym terminie.

Ponadto w trakcie sezonu kąpielowego zarządca obiektu w ramach kontroli wewnętrznej wykonał 4 badania wody. Wynik jednego badania mikrobiologicznego odbiegał od normatywów, w wyniku czego wydano decyzję zakazującą kąpieli. Zarządca podjął stosowne działania zmierzające do poprawy jakości wody. Przeprowadzone kolejne badania potwierdziły jej zgodność z przepisami prawa. Kąpielisko zostało ponownie uruchomione.

3.5. Obiekty użyteczności publicznej

W 2024 roku sprawowano bieżący nadzór nad stanem sanitarno-porządkowym i technicznym w obiektach użyteczności publicznej (hotele i inne obiekty noclegowe, domy pomocy społecznej, zakłady fryzjerskie i gabinety kosmetyczne, apteki, obiekty sportowe i widowiskowo-kulturalne, stacje paliw, placówki zapewniające całodobową opiekę, zakłady pogrzebowe, targowiska, parkingi, toalety ogólnodostępne, piaskownice z placami zabaw, cmentarze, przystanki kolejowe i autobusowe itp.). Skontrolowano 74 % ww. obiektów przeprowadzając 761 kontroli sanitarnych. W większości skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej stwierdzono dobry stan sanitarny, higieniczny i techniczny. W 4 przypadkach z uwagi na nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny wydano decyzje administracyjne. Ponadto z uwagi na zły stan sanitarny nałożono 8 mandatów karne na kwotę 1 900 złotych.

3.6. Nadzór nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi

Na wnioski od osób prywatnych w 2024 roku wydano 43 decyzje zezwalające na przeprowadzenie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich na cmentarzach.

Ponadto wydano 35 opinii w zakresie sprowadzenia zwłok z zagranicy oraz rozpatrzono 5 wniosków w sprawie wyrażenia zgody na wywóz zwłok ludzkich lub spopielonych szczątków poza granice kraju.

3.7. Nadzór nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 457 kontroli sanitarnych (w 2023 roku - 468) w obiektach prowadzących działalność leczniczą. W 5 obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego, w związku z tym wydano 5 decyzji administracyjnych. W jednym obiekcie stwierdzono zaniedbania z zakresu higieniczno-sanitarnego, co skutkowało nałożeniem mandatu karnego na kwotę 200 złotych.

Rozdział 4

Ocena obiektów nauczania i wychowania

W 2024 roku w ewidencji znajdowało się 281 placówek nauczania i wychowania sklasyfikowanych jako: żłobki i kluby dziecięce, przedszkola i punkty przedszkolne, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, szkoły wyższe, domy studenckie, bursy i internaty, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz placówki wychowania pozaszkolnego. Skontrolowano 86 % obiektów objętych ewidencją, przeprowadzając 440 kontroli sanitarnych. Wydano 32 decyzje represyjne, w tym 11 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości (w 2023 roku - 37 decyzji). Za stwierdzone w czasie kontroli uchybienia sanitarne wystawiono 9 mandatów karnych na kwotę 2 200 złotych.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należały:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny nawierzchni podłóg oraz ścian i sufitów pomieszczeń placówek,
- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny sanitariatów,
- brak zachowania standardów sanitarno-higienicznych i bieżącej czystości.

W 2024 roku wpłynęło 16 interwencji, z czego 8 uznano za zasadne. Interwencje dotyczyły nieprawidłowego stanu sanitarno-higienicznego lub technicznego pomieszczeń placówki i placu rekreacyjnego szkoły, niespełnienia standardów dostępności do urządzeń sanitarnych dla uczniów, występowania chorób zakaźnych, pasożytniczych lub wszawicy w placówce oraz wystąpienia zatrucia pokarmowego wśród dzieci przedszkolnych.

4.1. Warunki do utrzymania higieny osobistej

Skontrolowane obiekty miały zapewniony dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody w sanitariatach. W 2 placówkach stwierdzono brak wyposażenia w środki higieny osobistej, natomiast w 4 nieprawidłowości w zakresie czystości i porządku. W wyniku uchybień sanitarnych wydano zalecenia pokontrolne oraz nałożono 4 mandaty karne na kwotę 1 050 złotych. Kontrole sprawdzające wykazały poprawę stanu sanitarno-higienicznego. Niewłaściwe warunki dotyczące stanu technicznego pomieszczeń sanitarnych odnotowano w 6 placówkach, co skutkowało wydaniem decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego.

4.2. Higiena procesu nauczania

Podczas kontroli placówek oświatowych w ramach oceny warunków higieny procesów nauczania i wychowania dokonano sprawdzenia 1 201 rozkładów zajęć lekcyjnych w 72 szkołach. Ponadto oceniono dostosowanie mebli do warunków antropometrycznych dzieci w 27 oddziałach na 400 stanowiskach pracy ucznia. Podobnie, jak w 2023 roku, nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższych zakresach.

W ramach akcji przeprowadzono ważenie tornistrów szkolnych w 47 oddziałach szkół podstawowych, badaniem objęto 786 dzieci. Pomiary wykazały, że zbyt ciężkie tornistry nosiło 86 uczniów. Wszystkie skontrolowane szkoły zapewniły miejsca na podręczniki i przybory szkolne.

4.3. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W ramach nadzoru nad placówkami szkolnymi ocenie poddano pomieszczenia, w których prowadzone były zajęcia wychowania fizycznego wraz z zapleczem higieniczno-sanitarnym (szatnie, natryski, toalety ogólnodostępne) oraz sprzęt sportowy.

Skontrolowano 79 placówek, z czego w 3 obiektach stwierdzono, brak pomieszczeń do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, w związku z czym lekcje odbywały się poza obiektami szkolnymi. Ponadto w 3 placówkach stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń wchodzących w skład bloków sportowych, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnych.

4.4. Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży

Do elektronicznej bazy wypoczynku prowadzonej przez MEN organizatorzy zgłosili 78 turnusów. Kontrolami objęto 39 obiektów (25 - wypoczynku zimowego, 14 - wypoczynku letniego), w których wypoczywało 1 365 uczestników. Podobnie, jak w 2023 roku, kontrole nie wykazały nieprawidłowości w tych obiektach. Nie odnotowano interwencji oraz zatruc pokarmowych wśród dzieci i młodzieży. Organizatorzy zapewnili uczestnikom wypoczynku bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Rozdział 5

Ocena stanu sanitarnego zakładów pracy

W 2024 roku pod nadzorem sanitarnym znajdowało się 1 168 zakładów pracy. Skontrolowano 38 % obiektów, przeprowadzając 443 kontrole sanitarne. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 154 decyzje administracyjne (w 2023 roku - 186 decyzji) oraz 4 mandaty karne na kwotę 1500 złotych (w 2023 roku nałożono 2 mandaty na kwotę 300 złotych).

W skontrolowanych obiektach najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły:

- braku aktualnych badań lekarskich,
- wprowadzania do obrotu handlowego produktów biobójczych bez stosownego zezwolenia,
- braku rejestru czynników szkodliwych,
- uchybień w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin,
- braku lub nieprawidłowej oceny ryzyka zawodowego,
- przekroczeń NDS i NDN,
- złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń,
- braku aktualnych pomiarów czynników szkodliwych,
- braku prowadzonych rejestrów czynników o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksykacyjnym,
- braku stosownych dokumentów umożliwiających produkcję i wprowadzanie do obrotu produktów kosmetycznych.

W 2024 wpłynęły 22 interwencje, z czego 14 uznano za zasadne. Interwencje dotyczyły m.in. wprowadzania do obrotu produktów biobójczych bez stosownego zezwolenia, sprzedaży internetowej produktów kosmetycznych oraz niewłaściwych warunków sanitarno-higienicznych w zakładach pracy.

5.1. Nadzór nad produkcją, wprowadzaniem i stosowaniem produktów kosmetycznych

W 2024 roku działały 3 zakłady produkujące produkty kosmetyczne oraz 5 zakładów zajmujących się ich konfekcjonowaniem.

W ramach bieżącego nadzoru przeprowadzono 41 kontroli, podczas których w 12 obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie znakowania produktów kosmetycznych. Powyższe skutkowało wydaniem 12 decyzji nakazujących oraz jednej decyzji o nałożeniu kary pieniężnej w wysokości 500 złotych.

Ponadto pobrano do badań laboratoryjnych 17 próbek produktów kosmetycznych. Żadna nie została zakwestionowana.

5.2. Nadzór nad wprowadzaniem i stosowaniem prekursorów narkotyków. Dopalacze

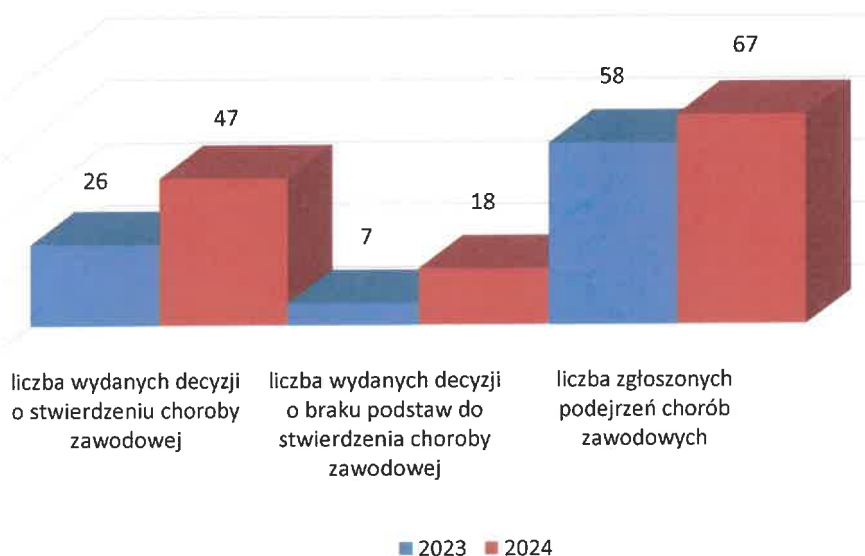
W ramach nadzoru przeprowadzono 4 kontrole w klubach muzycznych w zakresie przestrzegania ustawowego zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Podczas kontroli nie stwierdzono łamania przepisów obowiązującego prawa.

5.3. Ocena warunków pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest

W ramach realizacji rządowego „Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032” kontynuowano nadzór nad przestrzeganiem przepisów zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac przy usuwaniu bądź zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest. W roku 2024 przeprowadzono kontrolę w siedzibie przedsiębiorstwa specjalizującego się w zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, a także objęto nadzorem 5 miejsc związanych z pracami rozbiórkowymi i usuwaniem azbestu. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto ustalono, że przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest zatrudnionych było 12 osób posiadających stosowne uprawnienia.

5.4. Choroby zawodowe

W 2024 roku wpłynęło 67 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej. Przeprowadzone postępowania administracyjne zakończyły się wydaniem 47 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 18 decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia, co przedstawiono na Wykresie 5.1.

Wykres 5.1. Liczba zgłoszeń i wydanych decyzji administracyjnych dotyczących chorób zawodowych w latach 2023-2024

Zgodnie z wykazem chorób zawodowych decyzje stwierdzające choroby zawodowe dotyczyły:

- przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego wywołanych sposobem wykonywania pracy (37 przypadków),
- przewlekłych chorób układu ruchu wywołanych sposobem wykonywania pracy (8 przypadków),

- choroby skóry pod postacią alergicznego kontaktowego zapalenia skóry (jeden przypadek),
- przewlekłej choroby narządu głosu wywołanej nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat (jeden przypadek).

Analizując powyższe dane można zauważyć, że podobnie jak w latach ubiegłych, w roku 2024 najczęściej stwierdzanymi chorobami zawodowymi były choroby obwodowego układu nerwowego i układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy.

Rozdział 6

Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Dokonując różnorodnych uzgodnień w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, wprowadzano zastrzeżenia i nakazy stosowania rozwiązań technicznych, technologicznych i projektowych ograniczających negatywne oddziaływania przedsięwzięć na zdrowie ludzi i środowisko. W sprawach trudnych tematycznie przeprowadzano konsultacje z pracownikami Wydziału Administracji Architektoniczno-Budowlanej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Częstochowy oraz Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego dla Miasta Częstochowy. W celu spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych w obiektach budowlanych projektantom i inwestorom udzielano porad związanych z procesami budowlanymi.

W 2024 roku w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 233 opinie i uzgodnienia (w roku 2023 - 178).

Tabela 6.1. Uzgodnienia i opinie sanitarne wydane w latach 2023 – 2024.

Rodzaj uzgodnienia lub opinii	2023	2024
Uzgodnienie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu	12	69
Opinie o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zakresie raportu	33	34
Opinie o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	4	6
Uzgodnienia projektów budowlanych oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów	46	50
Opinie o projektach miejscowych planów zagospodarowania Przestrzennego	14	6
Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego w trybie art. 56 ustawy – Prawo budowlane	59	35
Wyrażenie zgody na użytkowanie obiektu w formie opinii sanitarnej	10	33

Na podstawie analizy danych zawartych w tabeli 6.1. zaobserwowano znaczny wzrost liczby złożonych wniosków dotyczących uzgodnień warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, co było podyktowane zmianą przepisów prawa.

Liczba opinii o projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynikała wprost z podejmowanych przez Radę Miasta uchwał w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub uchwalenia planu ogólnego miasta Częstochowy.

W roku sprawozdawczym pozytywnie zaopiniowano między innymi:

- Projekt planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Częstochowie, w dzielnicy Mirów. Celem planu było wprowadzenie spójnych i uporządkowanych zasad zagospodarowania i zabudowy poprzez wyznaczenie odrębnych terenów

przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i usługową z poszanowaniem wartości podlegających ochronie.

- Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Częstochowie w dzielnicach Kiedrzym oraz Północ. Podjęcie prac nad planem miejscowym nastąpiło z uwagi na potrzebę uregulowania relacji funkcjonalno-przestrzennych i ułatwienia racjonalnego zagospodarowania tego obszaru. W granicach opracowania stopniowo rozwija się zabudowa, w związku z czym należało zapewnić odpowiednie wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz układ komunikacyjny.
- Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar położony w Częstochowie, w dzielnicy Dźbów, przy ulicy Ostatniej. W wyniku uchwalenia planu miejscowego powierzchnia cmentarza ulegnie powiększeniu o ok. 0,6 ha.

Ponadto przeprowadzono kontrole w zrealizowanych obiektach budowlanych, celem oceny zgodności ich realizacji z projektem budowlanym. Inwestycje przekazane do użytkowania w roku 2024 obejmowały obiekty użyteczności publicznej, w tym oświaty i wychowania, służby zdrowia, sklepy, salony fryzjerskie i gabinety kosmetyczne oraz obiekty związane z różnorodną działalnością gospodarczą. W bieżącym roku sprawozdawczym oddano do użytkowania pomieszczenia dydaktycznego SOR przy Centrum Naukowo-Badawczym w budynku Uniwersytetu im. Jana Długosza w Częstochowie.

W okresie sprawozdawczym uzgadniano również dokumentacje projektowe budowy, zmiany sposobu użytkowania, adaptacje, technologie, aranżacje dotyczące zakładów fryzjerskich i kosmetycznych, żłobków, sklepów ogólnospożywczych oraz obiektów małej gastronomii.

Rozdział 7

Działalność Oświatowo-Zdrowotna

W roku 2024 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie odgrywała kluczową rolę w koordynacji i nadzorze ogólnopolskich interwencji programowych i nieprogramowych związanych z profilaktyką zdrowotną oraz promocją zdrowia. Główne obszary działań skupiały się na edukacji zdrowotnej dotyczącej uzależnień od wyrobów tytoniowych, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak również na profilaktyce chorób zakaźnych. Dodatkowo prowadzono interwencje programowe na poziomie ogólnopolskim i wojewódzkim, skierowane na kształtowanie właściwych nawyków prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży. Zrealizowano 12 interwencji programowych obejmujących różnorodne obszary profilaktyki zdrowotnej, przeprowadzając 61 wizytacji.

7.1. Interwencje programowe

„Klub zdrowego przedszkolaka”

W roku szkolnym 2023/2024 projekt wojewódzki „Klub zdrowego przedszkolaka” skierowany do 79 placówek przedszkolnych stanowił kompleksowe podejście do poprawy zdrowia dzieci. Głównym celem programu było ułatwienie dostępu do zdrowego żywienia poprzez dostosowanie jadłospisów do norm żywieniowych oraz promowanie aktywności fizycznej. Program został wzbogacony o tematykę dotyczącą wirusoochrony i szczepień ochronnych, a placówki przedszkolne otrzymały materiały edukacyjne dotyczące bezpiecznego korzystania ze słońca oraz profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze.

W ramach programu zorganizowano Konkurs Piosenki o Zdrowiu, który odbył się w Miejskim Domu Kultury w Częstochowie, gromadząc 142 dzieci. To innowacyjne podejście do edukacji zdrowotnej, poprzez aktywne zaangażowanie dzieci w konkurs piosenki, stanowiło efektywną formę przekazu informacji na temat zdrowego stylu życia.

Zdj. 7.1. Uczestnicy Konkursu Piosenki o Zdrowiu.

„Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Kontynuacja realizacji ekologicznego programu pod hasłem „Skąd się biorą produkty ekologiczne” przez placówki przedszkolne w Częstochowie jest istotnym krokiem w kierunku edukacji ekologicznej najmłodszych mieszkańców. Program ten miał na celu nie tylko zwiększenie świadomości, ale także budowanie właściwych nawyków żywieniowych w kontekście rolnictwa ekologicznego.

Poprzez udział 18 825 uczestników w programie, placówki przedszkolne w Częstochowie miały szansę wpłynąć na szeroką grupę dzieci, kształtując ich właściwe postawy proekologiczne.

„Czyste powietrze wokół nas”

Celem programu, w którym uczestniczyło 16 463 osoby, było skoncentrowanie się na zwiększeniu wrażliwości dzieci na szkodliwość dymu papierosowego, podniesienie poziomu wiedzy na temat skutków palenia papierosów oraz rozwijanie umiejętności postawy asertywności wobec osób dorosłych narażających dzieci na dym tytoniowy.

Program miał w swoim założeniu kształtowanie prozdrowotnych nawyków i postaw od najwcześniejszych lat życia i odgrywał istotną rolę w edukacji i ochronie zdrowia dzieci w obszarze palenia tytoniu.

Szkolny program profilaktyczny pod hasłem „Trzymaj Formę!”

Program miał za zadanie poszerzać wiedzę z zakresu zdrowego stylu życia, z naciskiem na zbilansowaną dietę i aktywność fizyczną. W roku szkolnym 2023/2024 w programie uczestniczyło 8 119 osób. W ramach jego realizacji, w Zespole Szkół Gastronomicznych w Częstochowie zorganizowano konkurs kulinarny pod hasłem „Zdrowie na talerzu”, który skierowany był do uczniów klas V-VIII, wzięło w nim udział 24 uczestników.

Zdj. 7.2. Uczestnicy Konkursu Kulinarneho „Zdrowie na talerzu”

Program edukacyjny „Wybierz życie - Pierwszy Krok”

Program miał na celu edukację dotyczącą zmniejszenia występowania raka szyjki macicy i obniżenia umieralności związanej z tą chorobą. Grupą docelową są uczniowie klas I szkół ponadpodstawowych oraz dzieci w wieku 9-14 lat, ich rodzice i opiekunowie oraz kadra pedagogiczna. Według koordynatorów szkolnych, program powinien być kontynuowany rokrocznie. Uczniowie aktywnie uczestniczyli w dedykowanych zajęciach tematycznych, a przekazywane treści i materiały edukacyjne okazały się bardzo przydatne do zdobywania i pogłębiania wiedzy na temat tej choroby nowotworowej. W roku szkolnym 2023/2024 w programie wzięło udział 1 296 uczestników.

Profilaktyczny program przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych „ARS - czyli jak dbać o miłość”

W roku szkolnym 2023/2024 szkoły ponadpodstawowe przeprowadziły XII edycję profilaktycznego programu przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych, zatytułowanego „ARS - czyli jak dbać o miłość”. Program był realizowany przez 20 szkół. Wśród pozytywnych elementów programu podkreślano udane przyjęcie filmu edukacyjnego pt. „Wieczne dziecko”, który wywoływał ożywioną dyskusję wśród młodzieży na temat uzależnień oraz skutków używania środków psychoaktywnych.

Profilaktyka palenia tytoniu

W ramach sprawowania bieżącego nadzoru w zakresie warunków i wymogów higieniczno-sanitarnych przeprowadzono imponującą liczbę 3 082 kontroli dotyczących przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Kontrolą objęto różnorodne instytucje i przedsiębiorstwa, mające wpływ na zdrowie publiczne.

Z analizy zgromadzonych danych wynika, iż w kontrolowanych obiektach przestrzegane były przepisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Profilaktyka zakażeń HBV i HCV pt. „Podstępne WZW”

„Podstępne WZW” to program profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV, mający na celu upowszechnienie wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych. Program skupiał się na podnoszeniu poziomu wiedzy i promowaniu działań profilaktycznych, jako sposobu zapobiegania zakażeniom. Kształtowanie prawidłowych zachowań zdrowotnych stanowiło istotny element działań edukacyjnych w szkołach. W programie udział wzięło 26 szkół ponadpodstawowych, ogółem 6 113 uczniów, rodziców oraz nauczycieli zostało objętych działaniami edukacyjnymi.

Profilaktyka chorób nowotworowych - program „Znamie! Znam je”

Program mający na celu upowszechnienie wiedzy o czerniaku, nowotworze złośliwym skóry oraz budowanie odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw wśród młodzieży. Działania były skierowane do 26 szkół ponadpodstawowych, obejmując 10 066 uczniów, rodziców/opiekunów, nauczycieli oraz innych pracowników szkoły. Realizacja programu obejmowała różne obszary, takie jak lekcje biologii i wychowania fizycznego.

Program profilaktyki uniwersalnej „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Celem programu było przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się psychoaktywnych środków zastępczych wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększanie ostrożności i zmniejszanie otwartości na kontakty z tymi produktami. Działania skierowane były do uczniów klasy VII i VIII szkół podstawowych, ich rodziców/opiekunów oraz nauczycieli. Ogółem uczestniczyło w nim 3 049 osób. Program uwzględnił treści dotyczące zarówno nikotyny, jak i e-papierosów, podkreślając szkodliwość wszystkich wyrobów tytoniowych dla zdrowia młodzieży.

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej został opracowany przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz objęty honorowym patronatem Ministra Zdrowia, Ministra Edukacji Narodowej oraz Rzecznika Praw Dziecka. Jego celem było zapobieganie lub opóźnianie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, a także ukazanie atrakcyjności życia wolnego od

uzależnienia tytoniowego. Grupą docelową byli uczniowie klas IV szkół podstawowych. Programem objęto 2 387 dzieci i ich rodziców/opiekunów.

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS - Światowy Dzień HIV/AIDS

W ramach Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS, w VIII Liceum Ogólnokształcącym Samorządowym im. gen. Józefa Sowińskiego w Częstochowie zorganizowana została XI Olimpiada Wiedzy HIV/AIDS. Wydarzenie to stanowiło cykliczny konkurs wiedzy organizowany przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Częstochowie przed Światowym Dniem HIV/AIDS.

Zdj.7.3 Laureaci Konkursu Wiedzy HIV/AIDS

W konkursie wzięło udział 37 uczniów z VII i VIII klas szkół podstawowych, którzy odpowiadali na 40 pytań zamkniętych dotyczących tematyki HIV/AIDS. Rozstrzygnięcie Olimpiady miało miejsce 29 listopada podczas uroczystych obchodów Światowego Dnia AIDS. Laureatów uhonorowano nagrodami, a wszystkim uczestnikom wręczono dyplomy. W obchodach Światowego Dnia AIDS wzięli udział nauczyciele, młodzież szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

7.2. Interwencje nieprogramowe

Akcja „Bezpieczne ferie 2024” i „Bezpieczne wakacje 2024”, „Łap słońce z głową 2024”

W trakcie realizacji akcji wypoczynku letniego i zimowego szczególny nacisk położono na profilaktykę chorób zakaźnych.

Kampania społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, profilaktyka grypy

Głównym celem projektu było podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, zwiększenie świadomości korzyści wynikających ze szczepień ochronnych oraz wzrost liczby osób poddających się szczepieniom obowiązkowym i zalecanym.

Wojewódzka akcja informacyjno-edukacyjna „Nowe Narkotyki Nowe Zagrożenia”

Akcja, której założeniem było zapobieganie używaniu substancji psychoaktywnych, szczególnie nowych narkotyków, alkoholu, tytoniu oraz leków.

„Lekki tornister”

Interwencja miała na celu podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu.

Profilaktyka zatruć grzybami

Działania ukierunkowane były na upowszechnianie wiedzy o grzybach, w tym ich kategorii jadalnych, niejadalnych i trujących, a także przekazanie zasad bezpiecznego grzybobrania.

Europejski Tydzień Wiedzy o Antybiotykach

W ramach akcji przekazywano informacje o racjonalnym stosowaniu antybiotyków oraz edukowano społeczeństwo na temat skutków nadmiernego używania tych leków, w tym problemu antybiotykoodporności.

Akcja informacyjno-edukacyjna pt. „Wirusochrona”

Akcja stanowiła inicjatywę mającą na celu poszerzanie wiedzy na temat profilaktyki chorób zakaźnych.

Kampania edukacyjna „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”

Celem kampanii było propagowanie podstawowych zasad ochrony przed kleszczami i chorobami odkleszczowymi - boreliozy, kleszczowego zapalenia mózgu (KZM).

